

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Hebben kinderen een vrije wil?

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg waarom Augustinus onder andere naar aanleiding van deze gebeurtenis het begrip 'wil' kan introduceren: inzicht in het goede is niet genoeg om het goede ook te doen, iets anders is daarvoor verantwoordelijk 1
- een argumentatie waarom de uitleg van Augustinus van het begrip 'wil' gezien kan worden als kritiek op Socrates' opvatting over verkeerd menselijk handelen: Socrates dacht dat inzicht in het goede genoeg was om vervolgens ook het goede te doen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Augustinus ziet in dat als je weet wat het goede is, dat je daar niet noodzakelijkerwijs naar handelt. Of in dit geval: Augustinus wist heel goed dat peren stelen niet mocht – en juist daarom deed hij het 1
- Inzicht in wat goed is, is blijkbaar niet genoeg om ook daadwerkelijk goed te doen. Augustinus laat met dit verhaal zien, dat kwaad en onwetendheid niet per se samengaan, zoals Socrates van mening was 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een argumentatie voor het niet aanwezig zijn van totale controle bij een kind van drie en ook bij Augustinus op 8-jarige leeftijd: niemand is de ultieme oorzaak van zijn handelen 1
- een argumentatie dat regulatieve controle bij een kind van drie niet aanwezig is: geen alternatieve mogelijkheden volgens tekst 1. Maar wel bij Augustinus op 8-jarige leeftijd: hij had de peren ook aan de boom kunnen laten 1
- een argumentatie voor het afwezig zijn van besturingscontrole bij kinderen van drie: zij wachten niet, terwijl ze wel weten wat het gevolg is als zij niet wachten. Maar Augustinus op 8-jarige leeftijd heeft wel besturingscontrole: hij wist wat hij deed en was voor rede vatbaar 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Totale controle wil zeggen dat jij de enige bent die jouw handelen bepaalt. Totale controle ontbreekt bij een kind van drie, omdat niemand de ultieme oorzaak van zijn handelen is, dus kinderen van drie jaar of van acht jaar (de leeftijd van Augustinus in dit verhaal) ook niet 1
- Met betrekking tot regulatieve controle: bij een kind van 3 is dat niet aanwezig, omdat zij op deze leeftijd geen alternatieve mogelijkheden kennen, zoals blijkt uit de tekst, waar geen uitzonderingen worden gemaakt (ze hebben geen alternatieve mogelijkheid om de marshmallow te laten liggen). Augustinus lijkt wel een alternatieve mogelijkheid te hebben: hij steelt ook niet om peren te eten, maar om het stelen zelf. Het lijkt erop dat hij de peren ook had kunnen laten hangen, wat betekent dat hij een alternatieve mogelijkheid had. Een alternatieve mogelijkheid hebben, betekent dat hij regulatieve controle had 1
- Besturingscontrole lijkt bij een kind van drie te ontbreken: de wetenschap dat ze meer krijgen als ze even wachten, lijkt nog niet tot hen doorgedrongen. Besturingscontrole is het vermogen te begrijpen waarom je iets wel of niet had moeten doen. Augustinus heeft die besturingscontrole in ieder geval wel, want hij wist precies wat hij deed en was voor rede vatbaar 1

Opmerking

Alleen een scorepunt per deelantwoord toekennen als in het antwoord zowel de positie van een kind van drie jaar als de positie van Augustinus als 8-jarige in het antwoord wordt betrokken; als een van beide posities ontbreken, dan geen scorepunt voor het deelantwoord toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie waarom Hume Tom vrij zou noemen aan de hand van Humes opvatting over het samengaan van vrijheid en noodzakelijkheid: Toms handelen volgt uit zijn wil 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie waarom Hume Tom vrij zou noemen aan de hand van Humes opvatting van vrijheid: Tom wordt niet fysiek belemmerd 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Hume bedoelt met het samengaan van vrijheid en noodzakelijkheid dat er voor je gevoel een noodzakelijke relatie moet zitten tussen jouw wensen en handelingen. Als je die relatie niet voelt, is je handelen onwillekeurig en daarom niet vrij. Stel dat Tom rauw wil eten en hij doet het vervolgens niet dan is hij niet vrij, want hij volgt zijn verlangen niet. Echter, Tom zegt dat hij rauw wil eten en vervolgens doet hij dit ook. Zijn handeling komt overeen met zijn wil en dus is volgens Hume zijn handelen vrij 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Iemand is volgens Hume niet vrij als hij fysiek belemmerd wordt. Misschien wordt Tom wel geestelijk belemmerd – zijn broer is immers naar Engeland verhuisd, omdat hij rauw moest eten van zijn moeder en Tom gaat niet meer naar school, omdat hij daar in aanraking zou kunnen komen met ongezond voedsel – maar Tom is geen gevangene in ketens. Hume bedoelt deze ketens letterlijk, dus is de situatie die Hume bedoelt niet op Tom van toepassing. Tom zou vrij genoemd worden volgens Hume 	1
4	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waarom Tom in de visie van Strawson niet verantwoordelijk wordt gehouden voor zijn eetgedrag: tegenover Tom neemt men een objectiverende houding aan, omdat hij een kind is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waarom moeder Francis in de visie van Strawson wel verantwoordelijk wordt gehouden: men heeft reactieve attitudes richting Francis en die veronderstellen dat iemand verantwoordelijk is 	1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tom wordt in de reacties op internet niet verantwoordelijk gehouden voor zijn gedrag, omdat hij een kind is. De publieke opinie neemt tegenover hem een objectiverende houding aan. Dat wil zeggen dat men hem niet verantwoordelijk houdt voor zijn eigen eetgedrag omdat voor zijn gedrag een keten van oorzaken is aan te wijzen die niet uit hemzelf voortkomt • De reactieve attitude 'woede' van de publieke opinie zou volgens Strawson laten zien dat Francis verantwoordelijk wordt gehouden voor wat zij doet. Misschien verandert de boosheid wanneer men meer te weten zou komen over Francis' achtergrond, maar dat neemt niet weg dat de praktijk van 'het verantwoordelijk houden' verondersteld is in het geval van Francis 	<p>1</p> <p>1</p>
5	maximumscore 3	
	<p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie of Tom uit vrije wil voor rauw eten kiest aan de hand van zwakke zelfevaluatie: kwantitatieve afweging en tekst 3 • een argumentatie of Tom uit vrije wil voor rauw eten kiest aan de hand van sterke zelfevaluatie: kwalitatieve afweging en tekst 3 • een argumentatie waarom volgens Taylor Fischers opvatting van besturingscontrole tekort zou schieten als volledige definitie van verantwoordelijkheid: er ontbreekt een moreel oordeel, of een 'conception of the self' 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tom lijkt op het eerste gezicht in staat tot een zwakke zelfevaluatie: een afweging wat het meeste genot verschaft op lange of op korte termijn, Tom lijkt hiertoe in staat, omdat hij in tekst 3 zegt dat hij het rauwe eten lekker vindt en zich er ook wel lekker bij voelt • Een sterke zelfevaluatie betekent dat Tom zich afvraagt wat voor persoon hij wil zijn. Hierin zou een moreel oordeel over hemzelf betrokken moeten zijn. Gebaseerd op tekst 3 lijkt dit voor Tom nog niet aan de orde. Aangezien Tom niet in staat lijkt tot een sterke zelfevaluatie kan hij zichzelf niet verwerklijken en is hij niet vrij • Volgens Fischer is besturingscontrole de noodzakelijke en voldoende eis aan verantwoordelijkheid, maar voor Taylor is weten wat je doet en begrijpen waarom je iets niet had moeten doen te weinig; er ontbreekt een moreel oordeel, of een 'conception of the self'. Voor Taylor kan er daardoor geen sprake zijn van verantwoordelijkheid 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een (korte) weergave van de visie van Popper op wetenschap: door middel van falsificatie kunnen onware theorieën worden weerlegd 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een (korte) weergave van de visie van Kuhn op wetenschap: het heersende paradigma bepaalt hoe wetenschappers te werk gaan, totdat door problemen binnen dat paradigma een nieuw paradigma noodzakelijk is: paradigmashift 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie op basis van tekst 4 of Francis' opvatting aansluit bij die van Kuhn of bij die van Popper 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Karl Popper stelt dat er vooruitgang in de wetenschap is, omdat wetenschappers door middel van falsificatie onware theorieën kunnen weerleggen en op die manier dichterbij de waarheid komen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Thomas Kuhn is van mening dat een heersend paradigma bepaalt hoe wetenschappers te werk gaan om de waarheid te achterhalen. Vervolgens stapelen problemen zich op in dat paradigma en komt er een paradigmashift. Zo werkt wetenschap volgens Kuhn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Francis sluit eerder aan bij de opvatting van Kuhn, omdat zij stelt dat er naast het paradigma van Pasteur, waarin doktoren zijn opgeleid, ook andere paradigma's bestaan, zoals dat van Béchamps (waarin zij zich meer herkent) 	1